

Notitie

betreft Internetconsultatie inzake wetsvoorstel (wetswijziging Woningwet en Huisvestingswet) ivm expliciete grondslagen voor woningcorporaties voor (bijzondere) persoonsgegevens

aan VRO Minister M.C.G. Keijzer

van Woonbond

status Ter advisering

datum 23 december 2024

cc

De Woonbond heeft kennisgenomen van het voorstel om de Woningwet en de Huisvestingswet te wijzigen door daarin expliciete grondslagen voor woningcorporaties op te nemen om (bijzondere) persoonsgegevens te verwerken en te delen. De Woonbond is uiteraard voorstander van het verbeteren van de leefbaarheid in wijken. En een goede samenwerking tussen professionals onderling (naast een goede samenwerking met de wijkbewoners) is daarin onontbeerlijk. Echter, het voorstel zoals dat er nu ligt stuit bij de Woonbond op grote bezwaren. Wij zien betere oplossingen die het recht op privacy van huurders niet of in veel mindere mate aantasten. Samenvattend komt onze reactie hierop neer:

1. De Woonbond vindt dat met dit voorstel het recht op privacy van huurders van woningcorporaties en woningzoekenden sterk wordt aangetast. Deze aantasting is niet proportioneel. Bovendien werkt het voorstel stigmatiserend. Huurders in de corporatiesector worden hiermee weggezet als hulpbehoevende en overlast gevende burgers.
2. Er zijn reeds voldoende mogelijkheden voor corporaties om gegevens van huurders en woningzoekenden te kunnen verwerken en delen voor de doelen die in het wetsvoorstel staan benoemd. Met andere woorden, wij vragen ons af of daadwerkelijk is voldaan aan het vereiste van subsidiariteit. Het opnemen van expliciete grondslagen is naar onze mening overbodig. Goede voorlichting en samenwerkingsafspraken zijn een veel beter alternatief.
3. Alleen het creëren van een expliciete grondslag is bovendien niet doeltreffend: er wordt niet van de corporaties geëist dat ze in het kader van de leefbaarheid en dienstverlening adequaat handelen en/of goede afspraken maken met de andere betrokken partijen (zoals bijvoorbeeld in een convenant) zodat het maar de vraag is of het vastleggen van de gegevens gebruikt wordt voor het beoogde doel. Het wetsvoorstel noch de toelichting hierop expliciteert de relatie tussen de gegevensverstrekking en het beoogde doel. Weliswaar wordt het doel, zij het zeer ruim, geformuleerd. Niet duidelijk is op welke wijze de gegevensverstrekking bijdraagt tot het bereiken van het doel(en).
4. Partijen moeten bij het werken aan leefbaarheid in de wijk samenwerken, maar ieder vanuit de eigen rol. Het kan niet de bedoeling zijn dat corporaties de zorgtaken van zorg en welzijn overnemen, iets waar dit voorstel de deur (verder) voor opent.
5. Burgemeester en Wethouders krijgen de bevoegdheid om strafrechtelijke gegevens van kandidaat huurders te verwerken in het kader het verlenen van een huisvestingsvergunning. Echter, het verstrekken van de huisvestingsvergunning wordt door B&W vaak gedelegeerd aan corporaties die hiermee dan ook inzage krijgen in strafrechtelijke gegevens van nieuwe huurders.

Hieronder gaan we nader in op bovengenoemde punten.

1. Disproportionele inbreuk op de privacy

In de Memorie van Toelichting lezen we dat de expliciete grondslag nodig zou zijn om ten aanzien van reeds bestaande taken van corporaties en samenwerkingspartners (leefbaarheid, dienstverlening,

woningtoewijzing) meer duidelijkheid te scheppen, processen sneller en efficiënter te laten verlopen, regeldruk te verminderen en handelingsverlegenheid op te lossen. Dat zijn voor de Woonbond geen zwaarwegende redenen om de deur open te zetten naar het delen en verwerken van zeer gevoelige persoonlijke informatie van (aspirant) huurders. Met andere woorden: de inbreuk op de privacy van huurders van woningcorporaties en woningzoekenden is onevenredig zwaar. In de Memorie van Toelichting wordt aangegeven dat er waarborgen zijn om die aantasting van de privacy te beperken. Onder andere door concrete doelen te geven voor het gebruik van de persoonsgegevens. Echter, leefbaarheid en dienstverlening zijn geen concrete doelen. Het zijn containerbegrippen waar in feite (vrijwel) alle taken van de corporatie onder verstaan kunnen worden. Daarnaast is niet beschreven/aangetoond op welke wijze deze gegevensverstrekking bijdraagt aan de (zeer ruim geformuleerde) genoemde doelen.

Een andere beschreven beschermende maatregel is dat alleen medewerkers die zich bezig houden met werkzaamheden die vallen onder de doelen toegang hebben tot de gegevens. Zoals hierboven aangegeven kunnen dat ontzettend veel medewerkers zijn omdat de doelen niet goed gedefinieerd zijn. Medewerkers die hiervoor over het algemeen niet zijn opgeleid om met dit soort gevoelige informatie om te gaan. Medewerkers die geen zorg- of hulpverleningsachtergrond hebben. Medewerkers die mogelijk onbedoeld deze gegevens weer met anderen delen, bijvoorbeeld met aannemers die werkzaamheden moeten verrichten. Bovendien bestaat het gevaar dat situaties verkeerd worden geïnterpreteerd en daardoor onjuiste gegevens worden vastgelegd. In de dagelijkse praktijk worden immers al snel allerlei labels geplakt en wordt te pas en te onpas over mensen geoordeeld. Over wat er precies wordt vastgelegd hoeft de corporatie de huurder niet te informeren en daartegen heeft de huurder dus ook geen verweer.

In de Memorie van Toelichting wordt een aantal voorbeelden gegeven van situaties waarin het wenselijk is dat gegevens verwerkt en/of gedeeld worden. In deze voorbeelden gaat het om zeer specifieke situaties en zeer beperkte gegevens. Er zijn echter ook tal van voorbeelden te bedenken waarin juist het verwerken en/of delen van gegevens tot zeer onwenselijke situaties kan leiden en grote risico's kunnen vormen voor de huurder of woningzoekenden. Juist zo'n inventarisatie van mogelijke risico's is belangrijk voor een dergelijk ingrijpend wetsvoorstel.

Een bezwaar dat hiermee samenhangt is dat naar de mening van de Woonbond dit wetsvoorstel stigmatiserend is voor huurders in de corporatiesector. Ze worden hiermee weggezet als hulpbehoevend en overlast gevend en dit wordt als argument gebruikt om inbreuk te maken op hun recht op privacy. Blijkbaar is hun recht op privacy minder waard dan dat van mensen die niet bij een woningcorporatie huren.

2. Voorlichting is beter

In het voorstel wordt aangegeven dat er sprake is van handelingsverlegenheid bij corporaties over wat er wel en wat niet mag ten aanzien van het verwerken en delen van bijzondere persoonsgegevens. Het voorstel is dan ook bedoeld om expliciete grondslagen te geven. Wat er op wijst dat er al van alles mogelijk is, maar dat het voor een deel van de corporatiemedewerkers (en samenwerkingspartners) niet duidelijk genoeg is wat mag en onder welke voorwaarden. Er zijn namelijk ook veel corporatiemedewerkers en welzijnspartners die prima kunnen opereren binnen de huidige mogelijkheden. Zoals ook in de Memorie van Toelichting staat: toestemming vragen aan de huurder of woningzoekende of goede afspraken maken in een convenant worden nu al in de praktijk toegepast. In plaats van de voorgestelde expliciete wettelijke grondslag ziet de Woonbond dan ook veel meer in goede voorlichting over het verwerken en delen van gegevens van (aspirant) huurders. Sinds 1 juli 2024 heeft de Autoriteit Persoonsgegevens een sectorteam wonen. Wij stellen voor dat het Ministerie, corporaties, gemeenten en de Woonbond samen met dit sectorteam onderzoeken, bijvoorbeeld aan de hand van een aantal casussen, welke mogelijkheden er binnen de bestaande grondslagen zijn en vervolgens komen tot goed voorlichtingsmateriaal en trainingen voor corporatiemedewerkers, en wellicht breder voor organisaties en mensen die samen werken aan leefbaarheid.

De voorlichting aan corporaties zou overigens niet alleen moeten gaan over wat er wel of niet mag ten aanzien van het delen van gegevens, maar ook over wat goede procedures zijn als het gaat om het

werken aan leefbaarheid. Wij vernemen van huurders regelmatig dat corporaties niet daadkrachtig optreden bij overlastsituaties. Dat kan soms te maken hebben met handelingsverlegenheid, maar regelmatig ook met laksheid of het ontbreken van goede processen en/of goed opgeleide medewerkers. Met het kunnen verwerken van gevoelige persoonsgegevens wordt dat niet opgelost.

3. Goede samenwerkingsafspraken noodzakelijk

Alleen het kunnen verwerken of delen van bijzondere persoonsgegevens zorgt er niet voor dat daadwerkelijk de juiste maatregelen worden genomen. Bijvoorbeeld: allerlei gegevens van een overlast gevende huurder vast te leggen of te delen zonder dat er goede procedures en afspraken zijn over stappen die vervolgens genomen worden, heeft weinig zin. Dit voorstel is onder andere bedoeld om samenwerking tussen organisaties in het kader van leefbaarheid te verbeteren, maar er worden helemaal geen eisen gesteld aan die samenwerking. Corporaties krijgen zelfs een vrijbrief om gegevens te verwerken als er geen enkele samenwerking is.

Wat de Woonbond betreft zijn goede convenanten tussen alle maatschappelijke partijen die actief zijn in wijken en buurten een veel belangrijker middel om de leefbaarheid te verbeteren. In die convenanten kunnen dan ook expliciet afspraken gemaakt worden over of en hoe informatie gedeeld kan worden binnen de huidige kaders. Zodat er van handelingsverlegenheid geen sprake meer hoeft te zijn.

In de Memorie van Toelichting staat dat dit lastig is als corporaties in meerdere gemeenten samenwerken omdat er dan ook verschillende afspraken gelden. Meer standaardisatie zou dan een oplossing kunnen zijn, bijvoorbeeld in de vorm van het ontwikkelen van een of meerdere modelconvenanten. Dat is ook prettig voor gemeenten waar nog geen (goede) samenwerkingsafspraken zijn.

4. Corporaties zijn geen zorg- of welzijnsorganisaties

De Woonbond erkent en herkent dat de leefbaarheid in een aantal wijken met veel corporatiewoningen in toenemende mate onder druk staat. Dat heeft verschillende oorzaken, maar twee die elkaar versterken zijn de extramuralisering van de zorg en gelijktijdig de bezuinigingen op zorg en welzijn. De sociale infrastructuur is al jaren aan afbraak onderhevig terwijl die juist verstevigd had moeten worden met het langer en weer zelfstandig thuis wonen.

Dat de problemen die hiermee gecreëerd zijn opgelost moeten worden is logisch. Dat samenwerking tussen partijen hierin belangrijk is ook. Maar we zien in de praktijk, en met dit voorstel wordt dat nog versterkt, dat corporaties de rol van zorg en welzijn gaan overnemen. Vaak uit noodzaak. Begrijpelijk, maar niet wenselijk. Immers: daar zijn corporaties niet verantwoordelijk voor, daar zijn corporatiemedewerkers niet voor opgeleid en het creëert bovendien een ongelijkheid tussen corporatiehuurders en andere inwoners van de gemeente.

Want als de corporatie teveel op de stoel van de zorg- of welzijnsorganisatie gaat zitten, dan betaalt de corporatiehuurder feitelijk voor werkzaamheden waar de gemeente, en dus de samenleving als geheel, verantwoordelijk voor is. En krijgt de corporatiehuurder ook andere zorg en ondersteuning dan andere inwoners van de gemeente.

Overigens zijn er ook wijken waar de leefbaarheid onder druk staat waar vooral particuliere verhuurders woningen verhuren. We vinden het ook niet wenselijk als zij gezondheidsgegevens van hun huurders verwerken en delen. En er zijn veel actieve bewoners in wijken die net als het in het voorstel genoemde personeel van de corporatie een signalerende functie hebben. Hen geven we ook geen grondslag om gezondheidsgegevens van buurtbewoners te verwerken. Dus waarom zouden we dat voor corporaties wel doen?

Wat de Woonbond betreft wordt er fors geïnvesteerd in de sociale basis om de leefbaarheid in wijken te verbeteren. Waarbij de gemeente verantwoordelijk blijft voor zorg en welzijn en samenwerkt met de corporaties die vanuit hun rol als verhuurder een bijdrage leveren, bijvoorbeeld door te zorgen voor kwalitatief goede woningen, betaalbare huren en goede afspraken over de huisvesting van mensen in een kwetsbare situatie. En een adequate aanpak van overlast binnen de bestaande kaders.

5. Strafrechtelijke gegevens

Het wetsvoorstel voorziet er ook in dat Burgemeester en Wethouders de bevoegdheid krijgen om ten behoeve van het verlenen van urgentie en een huisvestingsvergunning persoonsgegevens, waaronder gegevens over de gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard, van woningzoekenden te verwerken.

In de praktijk mandateert de gemeente de corporatie vaak om de huisvestingsvergunning te verlenen. Betekent dit dan dat de corporatie via die weg dan toch een grondslag heeft om de strafrechtelijke gegevens van nieuwe huurders te verwerken? Dat vinden wij zeer onwenselijk.